

De Arabische dynastie van de Omajjaden veroverde delen van Spanje. In de negende eeuw schreef de islamitische rechtsgeleerde Yahya ibn Yahya dat moslims in Spanje niet mochten deelnemen aan de viering van het christelijke kerstfeest.

Je concludeert dat de Arabieren het christendom in Spanje tolereerden, maar dat Ibn Yahya zich zorgen maakte over de gevolgen hiervan.

2p **4** Licht deze conclusie toe door:

- een politieke reden te noemen voor de tolerantie tegenover de christenen, en
- met behulp van een kenmerkend aspect te beredeneren welk gevolg van het tolereren van het christendom Ibn Yahya wilde voorkomen.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Gebruik bron 2.

Stel: je wilt deze bron gebruiken voor twee verschillende onderzoeksgebieden:

- 1 de oorzaak van de Frankische overwinning bij Syburg.
- 2 de kerstening van Europa.

4p **5** Geef aan, waarna je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de bron:

- waardoor je de informatie in de bron als minder betrouwbaar beschouwt voor het eerste onderzoeksgebied, en
- welke conclusie je met behulp van deze bron kunt trekken over de kerstening van Europa op dat moment.

In 1241 liet de gravin van Vlaanderen de bepaling vastleggen dat in het bestuur van de stad Brugge: "geen enkele handwerker [ambachtsman] mag worden verkozen, tenzij hij zich sinds één jaar en één dag van alle handwerk heeft onthouden".

Volgens een historicus droeg deze bepaling bij aan het oplopen van een conflict onder de poorters van Brugge.

2p **6** Leg de redenering van de historicus uit.

Gebruik bron 3.

De katholieke kerk streeft in de veertiende eeuw naar continuïteit maar krijgt ook te maken met verandering.

3p **7** Toon aan:

- dat de bisschoppen met hun besluit continuïteit van de machtspositie van de kerk nastreven, en
- met welke verandering in geloofsbeleving van stedelingen de bisschoppen rekening houden, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 4.

Jan Allertsz. heeft een bedoeling met deze beschrijving.

- 2p 8 Geef deze bedoeling weer door:
- aan te tonen dat hij kritiek levert op het centralisatiebeleid van de Bourgondische hertogen, en
 - te beredeneren welk doel Jan Allertsz. wil bereiken met het opnemen van deze kritiek in zijn boek.

Vroegmoderne tijd

In het begin van de zeventiende eeuw kreeg de Republiek een leidende positie in de wereldhandel, die later werd overgenomen door Engeland.

- 3p 9 Verklaar beide ontwikkelingen door:
- een beslissing te noemen die in 1602 in de Republiek werd genomen om de positie in de wereldhandel te stimuleren, en
 - uit te leggen welk Engels economisch beleid in de zeventiende eeuw eraan bijdroeg dat de Republiek de leidende positie kwijtraakte.

In de zeventiende eeuw was het koninkrijk Xwéda (het huidige Benin in Afrika) een van de grootste centra van slavenhandel. De Xwéda bepaalden dat:

- 1 handelaren uit verschillende Europese landen een handelspost mochten openen.
 - 2 Europese handelsposten niet aan de kust mochten worden gebouwd.
- De Xwéda wilden met beide bepalingen voorkomen dat ze werden onderworpen door Europeanen.

- 2p 10 Geef voor beide bepalingen apart de redenering weer die de Xwéda daarbij volgden.

Gebruik bron 5.

Twee gegevens:

- 1 Historici gebruiken de brieven van Madame Palatine als bron voor onderzoek naar de standensamenleving in de achttiende eeuw.
- 2 Madame Palatine verstuurt haar brieven via een privékode omdat ambtenaren van de Franse koning alle brieven lezen die via het hof worden verzonden.

- 4p 11 Toon aan, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de brief:
- bij gegeven 1 welke verandering in de visie op de standensamenleving Madame Palatine in haar brief naar voren laat komen, en
 - bij gegeven 2 dat Madame Palatine een privékode moet gebruiken om haar positie aan het hof veilig te stellen.